

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

ASISTENT PEDAGOGA A STRATEGIE KOOPERACE S ASISTENTEM PEDAGOGA

PhDr. Zbyněk Němec, Ph.D.

Studijní opora - vzdělávací modul pro koordinátory inkluze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Tato publikace vznikla v rámci projektu OP VVV „Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků“, reg.č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000210, který je spolufinancován Evropskou unií.

Publikace neprošla jazykovou úpravou.

© Zbyněk Němec

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Obsah	3
1 Profese asistenta pedagoga	4
1.1 Vývoj a aktuální pojetí profese asistenta pedagoga	4
1.2 Ukončení profese asistenta pedagoga v zákoně a vyhlášce	5
2 Kvalifikace asistenta pedagoga.....	8
2.1 Formální kvalifikace asistenta pedagoga	8
2.2 Neformální kvalifikace asistenta pedagoga	10
3 Náplň práce asistenta pedagoga	12
3.1 Náplň práce asistenta pedagoga – legislativní vymezení	12
3.2 Časté chyby v práci asistenta pedagoga	13
4 Spolupráce asistenta s ostatními pedagogami.....	17
4.1 Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem	17
4.2 Spolupráce asistenta pedagoga s dalšími pedagogickými a poradenskými pracovníky	19
5 Formy práce asistenta pedagoga s žáky	21
5.1 Práce asistenta pedagoga s žáky v rámci vyučování	21
5.2 Práce asistenta pedagoga s žáky mimo rámec vyučování	22
5.3 Specifika práce asistenta pedagoga podle povahy znevýhodnění žáků	23
6 Jiné formy asistence ve školství.....	25
6.1 Jiné formy asistence: školní asistent	25
6.2 Jiné formy asistence: osobní asistent	26

1 Profese asistenta pedagoga

Cíle a výstupy

Posluchači se seznámí se základy historie asistentské profese v ČR a získají informace o současném ukotvení profese asistenta pedagoga ve školském zákoně.

Časová náročnost

- 1,5 hod.

1.1 Vývoj a aktuální pojetí profese asistenta pedagoga

Profese asistentů ve školství v ČR existuje už od první poloviny 90. let 20. století. Až donedávna byla pozice asistentů v ČR udržována ve dvoukolejném systému, který odlišoval asistenty pro sociálně znevýhodněné žáky od asistentů pro žáky se zdravotním postižením.

Asistenti pro žáky se sociálním znevýhodněním

Po vzoru britských ethnic assistants už od roku 1993 některé české školy (např. ZŠ Přemysla Pittra v Ostravě) neoficiálně zaváděly pozice asistentů pocházejících z řad Romů a pracujících s romskými žáky.

Oficiálně ministerstvo školství pozici registrovalo v roce 1997, kdy ve školách působilo prvních 20 *romských asistentů*. V následujících letech počet asistentů (a hlavně asistentek) z řad Romů a Romek rychle rostl, a to až k počtu více než dvou stovek pracovníků pracujících v běžných základních školách i ve zvláštních školách na počátku nového tisíciletí.

V roce 2001 byla profese přejmenována na *vychovatel – asistent učitele*, čímž odpadla vazba na romskou etnickou příslušnost, i nadále se ale předpokládalo, že v pracovní náplni budou tito asistenti mít především podporu pedagogické práce se sociálně znevýhodněnými žáky, mimo jiné i romského původu.

Asistenti pro žáky se zdravotním postižením

V oblasti podpory dětí se zdravotním postižením se asistenti objevují ve větším počtu od roku 1997, kdy vešla v platnost vyhláška stanovující, že ve speciálních školách

mohou v jedné třídě působit až tři pedagogičtí pracovníci – jeden z nich byl právě asistent. Koncem devadesátých let byla práce asistenta často vykonávána pracovníky na tzv. „civilní službě“. Tito asistenti pracovali zejména ve speciálních školách, v běžných školách se začali ve větším počtu objevovat až o několik let později.

Sjednocení profese

K určitému sjednocení profese asistentů došlo v letech 2004 – 2005, kdy nová školská legislativa zavedla jednotný termín *asistent pedagoga*. V praxi byla ale odlišnost mezi jednotlivými asistenty zachována, až do roku 2016 díky existenci dvou paralelních systémů financování, kdy asistenti pracující s žáky se zdravotním postižením byli placeni z jiného dotačního programu a jinak než asistenti pro žáky sociálně znevýhodněné.

1.2 Ukotvení profese asistenta pedagoga v zákoně a vyhlášce

Základní legislativní ukotvení profese asistenta pedagoga je v současnosti uvedeno v **zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání** (školský zákon), podle kterého (§ 16, odstavec 2) patří využití asistenta pedagoga mezi podpůrná opatření ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Dále pak paragraf 16 zákona uvádí, že:

- děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají nárok na poskytování podpůrných opatření školou nebo školským zařízením bezplatně – tedy i služba asistenta pedagoga by pro tyto žáky měla být bezplatná a nárokovatelná (odstavec 1);
- pro poskytování podpůrných opatření druhého nebo vyššího stupně je nezbytné doporučení školského poradenského zařízení – i podpora asistenta pedagoga patří mezi opatření druhého až pátého stupně a tudíž je pro zřízení pozice asistenta pedagoga vyžadováno doporučení školského poradenského zařízení (PPP nebo SPC), (odstavec 4);
- obdobně je pro poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně nutný písemný souhlas zletilého studenta nebo zákonného zástupce nezletilého žáka – u asistenta pedagoga bude tato podmínka platit pro práci asistenta s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami, nedotýká se ale práce asistenta pedagoga s žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb (odstavec 5);
- pro získání finančních prostředků na plat asistenta pedagoga ze státního rozpočtu je nutný souhlas se zřízením pozice asistenta pedagoga od krajského úřadu, event. u škol zřizovaných ministerstvem nebo církvemi souhlas ministerstva (odstavec 11).

Vymezení hlavních činností a úkolů asistenta pedagoga je v legislativě popsáno ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. (§5) – viz kap. 3.

Poznámka

Všimněte si, že podle zákona (§16, odstavec 5) je i zřízení pozice asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním podmíněno doporučením školského poradenského zařízení – to až do roku 2016 nutné nebylo (stačilo vyjádření ředitele školy o počtu sociálně znevýhodněných žáků).

Kontrolní otázky

1. Od kdy se můžeme ve školách v ČR setkávat s asistenty?
2. Liší se legislativní pojetí asistentů pracujících s žáky se zdravotním postižením a asistentů podporujících sociálně znevýhodněné žáky?
3. Jak je pozice asistenta pedagoga popsána ve školském zákoně?
4. Je pro zřízení pozice asistenta pedagoga nutné doporučení školského poradenského zařízení?

Souhrn

S asistenty se v českých školách setkáváme už od 90. let minulého století. Ačkoli některí asistenti se ve své práci soustředí primárně na podporu žáků se zdravotním postižením a jiní asistenti pracují hlavně s žáky sociálně znevýhodněnými – tedy je praxe asistentů velmi rozmanitá – dle zákona se stále jedná o jednotnou profesi *asistent pedagoga*. Podle školského zákona (č. 561/2004 Sb.) patří pomoc asistenta pedagoga mezi podpůrná opatření realizovaná ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a je podmíněna doporučením školského poradenského zařízení.

Literatura

1. ČESKO (2004). *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.
2. ČESKO (2016). *Vyhľáška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*.

-
3. NĚMEC, Zbyněk, MICHALÍK, Jan (2015). Systémové vymezení pozice asistenta pedagoga v českém školství. In MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika a kol. *Standard práce asistenta pedagoga*. s. 11 – 19. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4769-3.
  4. NĚMEC, Zbyněk a kol. (2014). *Asistence ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Nová škola o.p.s. 2014. ISBN 978-80-903631-9-9.
  5. NĚMEC, Zbyněk, ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ, Klára, HÁJKOVÁ, Vanda (2014). *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Karolinum 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.

Pojmy k zapamatování:

romský asistent; vychovatel – asistent učitele; asistent pedagoga; zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon); vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Vypracujte úkol:

Podrobně prostudujte ukotvení pozice asistenta pedagoga v §16 školského zákona (v současném znění). Popište, jak pozice asistenta pedagoga zapadá do celkového kontextu systému podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

2 Kvalifikace asistenta pedagoga

Cíle a výstupy

Cílem kapitoly je seznámit posluchače s formálními i neformálními požadavky na kvalifikaci asistenta pedagoga.

Časová náročnost

- 1,5 hod.

2.1 Formální kvalifikace asistenta pedagoga

Formální kvalifikace asistenta pedagoga je dána zákonem č. 563/2004 Sb. *o pedagogických pracovnících*, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon v §2 vyjmenovává jednotlivé profese řazené mezi pedagogické pracovníky a mezi jinými zde uvádí i profesi asistentů pedagoga.

Dále v §3 zákon definuje požadavky platné pro všechny pedagogické pracovníky. Pedagogický pracovník musí:

- být plně způsobilý k právním úkonům;
- mít odpovídající odbornou kvalifikaci;
- být bezúhonný;
- být zdravotně způsobilý;
- prokázat znalost českého jazyka (tato znalost se považuje za prokázanou, pokud dotyčný pedagogický pracovník absolvoval v minulosti studium, ve kterém byla čeština vyučovacím jazykem).

V otázce odborné způsobilosti pak zákon v §20 uvádí řadu možností vedoucích k získání kvalifikace na pozici asistenta pedagoga – konkrétně:

„§ 20 Asistent pedagoga

(1) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami 18), nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace 19), získává odbornou kvalifikaci

- a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,
- b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a
1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
  2. studiem pedagogiky, nebo
  3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),
- c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
- d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a
1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
  2. studiem pedagogiky, nebo
  3. studiem pro asistenty pedagoga,
- e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo
- f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a
1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
  2. studiem pedagogiky, nebo
  3. studiem pro asistenty pedagoga.
- (2) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči, získává odbornou kvalifikaci
- a) vzděláním podle odstavce 1,
  - b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,
  - c) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga,
  - d) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a
    1. studiem pedagogiky, nebo
    2. studiem pro asistenty pedagoga, nebo
    3. základním vzděláním a studiem pro asistenty pedagoga.”

2.2 Neformální kvalifikace asistenta pedagoga

V rámci neformální kvalifikace by měl asistent pedagoga splňovat následující požadavky:

- být empatický, mít porozumění pro vnímání a myšlení žáků i pro jejich životní situace;
- být tvůrčí a flexibilní, mít schopnost reagovat na neočekávané situace a hledat neobvyklá řešení;
- být trpělivý, schopný naslouchat a dle potřeby opakovat s žáky probranou látku;
- být důsledný, umět dodržet slovo a vyžadovat dodržování nastavených pravidel;
- být prostý všech předsudků vůči menšinám;
- mít autoritu, být schopen získat si respekt dětí a žáků;
- mít dobré komunikační schopnosti, být schopen efektivní komunikace s učiteli, žáky i zákonnými zástupci žáků;
- být schopen respektovat rozhodnutí učitele, podřídit se pokynům učitele a učit se z příkladu učitele;
- a především by měl mít kladný vztah k žákům s postižením/znevýhodněním.

Je také vhodné, aby vlastnosti, schopnost a dovednosti asistenta pedagoga doplňovaly vlastnosti, schopnosti a dovednosti učitele, se kterým bude asistent pedagoga pracovat.

Poznámka

Při výběru vhodného asistenta pedagoga je víceméně jasné, že není možné splnit všechny výše uvedené požadavky – proto je důležité, aby si škola (ředitel společně s učiteli a poradenskými pracovníky) nejprve stanovila priority v oblasti pracovní náplně asistenta pedagoga a podle toho pak vybírali vhodného kandidáta.

Kontrolní otázky

1. Který zákon uvádí požadavky na kvalifikaci asistenta pedagoga?
2. Jaká základní kritéria musí člověk plnit na to, aby se mohl stát asistentem pedagoga?
3. Může pozici asistenta pedagoga vykonávat i jedinec bez ukončeného středoškolského vzdělání?
4. Jaké jsou nejdůležitější neformální požadavky na kvalifikaci asistenta pedagoga?

Souhrn

Kvalifikace asistenta pedagoga je oficiálně popsaná zákonem o pedagogických pracovnících. Podle tohoto zákona musí být asistent bezúhonný, svéprávný, zdravotně způsobilý, musí dobře mluvit česky a být odborně způsobilý. Odbornou způsobilost zákon u asistentů vnímá velmi široce – na jedné straně může být asistentem pedagoga vysokoškolák, na straně druhé ale může tuto profesi vykonávat i jedinec s ukončeným základním vzděláním doplněným o kvalifikační studium pro asistenty pedagoga. Vedle formálních požadavků by asistent pedagoga měl plnit také některá neformální kritéria, zejména by měl být trpělivý, empatický a mít kladný vztah k dětem.

Literatura

1. ČESKO (2004). *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících*, ve znění pozdějších předpisů.
2. NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.
3. NOVÁ ŠKOLA o.p.s. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů*. [online, cit. 2016-03-26], dostupné z: www.asistentpedagoga.cz
4. MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika. *Standard práce asistenta pedagoga*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4722-3.

Pojmy k zapamatování:

formální a neformální kvalifikace asistenta pedagoga; zákon č.563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících

Vypracujte úkol

Prostudujte zákon o pedagogických pracovnících (č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a pokuste se zodpovědět na některé další otázky spojené s profesí asistenta pedagoga, např.: Může ředitel školy přijmout na místo asistenta pedagoga i člověka bez odpovídajícího vzdělání? Má asistent pedagoga nárok na studijní volno? Může mít asistent pedagoga ve škole smlouvu jen dobu školního roku, tedy od září do června?

3 Náplň práce asistenta pedagoga

Cíle a výstupy

Cílem kapitoly je seznámit posluchače s vymezením náplně práce a hlavních činností asistenta pedagoga dle platné legislativy. Účastníci kurzu rovněž získají základní orientaci v nejběžnějších rizicích spojených s chybným nastavením práce asistenta pedagoga a budou umět těmto rizikům předcházet.

Časová náročnost

- 1,5 hod.

3.1 Náplň práce asistenta pedagoga – legislativní vymezení

Náplň práce asistenta pedagoga je legislativně vymezena vyhláškou č. 27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Hned v úvodu v §5 vyhláška uvádí, že: „*(1) Asistent pedagoga poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření nebo podle § 18 odst. 1. Asistent pedagoga pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.*“ Je tedy zřejmé, že hlavním cílem zřizování pozice asistenta pedagoga nemá být samostatná pedagogická práce asistenta, ale podpora jiných pedagogických pracovníků.

V následujícím odstavci vyhláška specifikuje, že: „*(2) Asistent pedagoga pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.*“ Zde je důležité uvedení možnosti práce s ostatními žáky třídy – asistent pedagoga tedy nemá za úkol podporovat jen vybraného žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.

Konečně v odstavci 3 vyhláška vymezuje hlavní činnosti asistenta pedagoga:

- „(3) *Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou*
- a) pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti a pomoc při komunikaci se žáky, zákonnémi zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází,*
  - b) pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí,*
  - c) pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,*
  - d) nezbytná pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,*
  - e) další činnosti uvedené v jiném právním předpise.“*

V odstavci 4 vyhláška uvádí, že asistent pedagoga může poskytovat podporu až čtyřem různým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami v téže třídě – platí pro běžné školy, ve speciálních školách může být počet žáků s SVP samozřejmě vyšší.

Vyhláška samozřejmě obsahuje jen základní vymezení činnosti asistenta – bližší popis náplně práce asistenta pedagoga by měl být součástí jeho pracovní smlouvy a ředitel školy by měl při formulaci této náplně práce přihlížet k doporučením poradenského zařízení a k potřebám školy, pedagogů i žáků.

Poznámka

Z hlediska asistentské profese je ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. významný i §18, podle kterého je možné zřídit pozici asistenta pedagoga i ve třídě, ve které se vzdělává více než 5 žáků s přiznanými podpůrnými opatřením druhého nebo vyššího stupně (což samo o sobě lze jedině tehdy, pokud jsou tito žáci pro školu „spádoví“), ale žádný z těchto žáků nemá v doporučení z poradenského zařízení přímo uvedenou podporu asistenta pedagoga – jde tedy o případ, kdy školské poradenské pracoviště podporu asistenta pedagoga sice nedoporučilo, ale vzhledem k vysokému počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami má škola i tak možnost o zřízení asistentské pozice požádat.

3.2 Časté chyby v práci asistenta pedagoga

Ve výkonu činnosti asistenta pedagoga se v praxi objevuje řada chyb, za zásadní lze ale považovat zejména:

- a) to, že si pedagogičtí pracovníci (učitelé i asistenti) pořádně neuvědomují rozdíl mezi učitelem a asistentem, od asistenta pak očekávají i činnosti, které by z hlediska odbornosti měly být ponechány učiteli – asistent tyto činnosti

pochopitelně v žádoucím provedení nezvládá, chybuje a jeho chyby se negativně projevují na výsledcích žáků;

- b) to, že učitelé přenechávají většinu zodpovědnosti (nebo v horším případě celou zodpovědnost) za vzdělávání žáka (žáků) se speciálními vzdělávacími potřebami na asistenta pedagoga, který ovšem není pro takovou činnost dostatečně kvalifikovaný a tudíž nemůže žáky odpovídajícím způsobem vést.

Na tyto zásadní chyby poukazují autoři popisující výsledky rozsáhlého britského výzkumného projektu, který v letech 2003 – 2008 zkoumal vybrané aspekty práce pedagogických asistentů:

Ad a) Webster a kol. (2010) ve své práci upozorňují na to, že ve srovnání s učiteli asistenti pedagoga:

- častěji žákům napovídají;
- častěji za žáky odpovídají;
- častěji poskytuji žákům chybné nebo matoucí výklady učiva;
- častěji se zaměřují na splnění úkolu bez ohledu na to, zda žák látce porozuměl a osvojil si jí.

Ad b) Webster a kol. (2010), stejně jako Balshaw (2010) a další poukazují na negativní dopady situace, při které je zodpovědnost za vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami delegována z učitele na asistenta pedagoga, žák tak ztrácí pozornost (plně kvalifikovaného) učitele a je odkázán na (méně kvalifikovaného) asistenta – uvedení autoři dokonce dokládají, že výsledky žáka v takto nastaveném systému vzdělávání mohou být horší než výsledky srovnatelného žáka, který nemá k dispozici podporu asistenta pedagoga, ale má přístup k (rozsahem kratší, ale odborně kvalitnější) podpoře učitele.

Závažnost dopadů této situace je navíc násobena skutečností, v níž riziko delegování odpovědnosti za vzdělávání žáka na asistenta pedagoga roste přímo úměrně závažnosti postižení/znevýhodnění žáka.

Kontrolní otázky

1. Jakou legislativní normou je vymezena náplň práce asistenta pedagoga?
2. Může asistent pedagoga pracovat i s žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb nebo má jeho podpora být určena jen žákům se speciálními vzdělávacími potřebami?
3. Jaké by měly být hlavní činnosti asistenta pedagoga?
4. Jaké jsou nejčastější chyby (nejvýznamnější rizika) spojené s nastavením činnosti asistenta pedagoga?

Souhrn

Základní náplň práce je vymezena vyhláškou o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podle které má asistent pedagoga podporovat ostatní pedagogické pracovníky při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mezi jeho hlavní činnosti mají patřit pomoc při výchově a vzdělávání žáků, pomoc žákům při adaptaci na školní prostředí a při přípravě na vyučování, podpora komunikace se zákonnými zástupci žáků a také pomoc žákům při sebeobsluze a při pohybu po škole i mimo školu. Nejzávažnější chyby v práci asistenta pedagoga vznikají ve špatně nastavené náplni práce – zejména jde o situace, ve kterých je asistent pověřen odbornou pedagogickou činností, pro kterou není dostatečně kvalifikovaný, nebo o situace, ve kterých je zodpovědnost za vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami přímo převedena z učitele na asistenta.

Literatura

1. BALSHAW, Maggie. Looking for some different answers about teaching assistants. *European Journal of Special Needs Education*. 4/2010, s. 337-338. ISSN 0885-6257.
2. ČESKO (2016). *Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*.
3. NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.
4. WEBSTER, R., BLATCHFORD, P., BASSET, P., BROWN, P., MARTIN, C., RUSSELL, A. Double standards and first principles: framing teaching assistant support for pupils with special education needs. *European Journal of Special Needs Education*. 4/2010, s. 319-336. ISSN 0885-6257.

Pojmy k zapamatování:

Náplň práce asistenta pedagoga; hlavní činnosti asistenta pedagoga; Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných; nejčastější chyby v práci asistentů.

Vypracujte úkol:

Znovu prostudujte hlavní činnosti asistenta pedagoga tak, jak jsou popsány ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Představte si modelovou situaci třídy, ve které je vzděláván žák se speciálními vzdělávacími potřebami – volba ročníku a charakteru postižení/znevýhodnění žáka je na Vás. Pokuste se na základě činností popsaných ve vyhlášce formulovat konkrétní náplň práce asistenta pedagoga, který bude spolu s učitelem v dané třídě působit.

4 Spolupráce asistenta s ostatními pedagogy

Cíle a výstupy

Cílem kapitoly je seznámit účastníky kurzu se základními podmínkami pro nastavení optimální spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem, následně pak upřesnit představu o tom, s jakými dalšími (zejména poradenskými) pracovníky by měl asistent pedagoga ve své praxi spolupracovat.

Časová náročnost

- 1,5 hod.

4.1 Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem

Pro zajištění efektivní spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem je nutné:

1. Optimální vymezení kompetencí asistenta i učitele.
2. Zajištění dostatečného času pro konzultace a společné přípravy mezi asistentem a učitelem.

Ad 1. Vymezení kompetencí asistenta pedagoga a učitele

Pro spolupráci obou pedagogických pracovníků je důležité, aby byla jasně definována hranice mezi kompetencemi asistenta a učitele a také aby oba tito pracovníci rozuměli základnímu smyslu přítomnosti asistenta pedagoga.

Ve vymezení kompetencí je podstatné pojmenovat, jaké činnosti by měl vykonávat výhradně učitel – sem by měly patřit:

- výklad nové látky;
- finální hodnocení žáků (všech, tedy včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami);
- finální zpracování individuálních vzdělávacích plánů a plánů pedagogické podpory;
- celkové řízení komunikace se zákonnými zástupci žáků.

Asistent pedagoga může v těchto činnostech učiteli pomáhat, hlavní role by ale zde měla být na učiteli.

Kompetence a pracovní úkoly asistenta pedagoga uplatňované ve vyučování by měly vyplývat z podstaty samotné profese asistenta pedagoga → podpořit učitele tak, aby sám učitel získal více času a prostoru pro individuální pedagogickou práci s žákem (žáky) se speciálními vzdělávacími potřebami.

Frekventovanou otázkou v oblasti rozvržení kompetencí asistenta pedagoga a učitele je i případné suplování za chybějícího učitele zajišťované právě asistentem – asistent pedagoga by **neměl** suplovat za chybějícího pedagoga, zejména ze dvou hlavních důvodů:

- a. Asistent pedagoga zpravidla není dostatečně kvalifikovaný pro samostatnou výukovou činnost.
- b. Z povahy profese asistenta pedagoga (viz předchozí kapitola) je zřejmé, že asistent pedagoga by měl pracovat v přímé součinnosti s jiným pedagogickým pracovníkem, nikoli sám.

Suplování chybějícího pedagoga zajišťované asistentem tak lze tolerovat pouze ve výjimečných případech, kdy škola nemá k dispozici jiné vhodnější řešení (prokazatelně nemůže zajistit výuku kvalifikovaným učitelem).

Na druhou stranu je pravda, že asistent pedagoga má ve srovnání se suplujícím učitelem výhodu v dobré znalosti třídy, žáků i jejich aktuální úrovně osvojení probírané látky, a tedy je žádoucí, aby těmito znalostmi suplujícímu učiteli v práci vypomáhal.

Ad 2. Konzultace a společné přípravy mezi asistentem a učitelem

Podmínkou pro skutečně efektivní práci asistenta pedagoga jsou pravidelné konzultace s učitelem (učiteli) v dané třídě – učitel poskytuje asistentovi informace o vzdělávání žáků, na druhou stranu asistent může učiteli zprostředkovat například cenné informace o rodinném zázemí žáků. Stejně tak možnost společných příprav na výuku prokazatelně vede k více efektivnímu zapojení asistenta do vyučování.

V optimálním případě mají asistent i učitel v rozvrhu vyhrazený pravidelný čas (zpravidla 1 hod. týdně) pro konzultace a společné přípravy s učitelem na výuku.

Asistent pedagoga by se měl také účastnit pedagogických rad, v odůvodněných případech pak tak dalších setkání a porad pedagogických pracovníků školy (metodická sdružení, výchovné komise apod.).

Poznámka

Konzultace a společné přípravy s učitelem, účast na odborných setkáních a pedagogických radách – to vše by mělo patřit do tzv. nepřímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga. Rozsah nepřímé pedagogické činnosti asistenta pedagoga je stanoven nařízením vlády č. 75/2005 Sb., podle kterého má přímá pedagogická činnost asistenta pedagoga tvořit 50% až 100% celého úvazku, tudíž nepřímá pedagogická

činnost může tvořit 0% až 50% z úvazku. Rozhodnutí zda a v jakém rozsahu bude mít asistent pedagoga v úvazku i nepřímou pedagogickou činnost je v kompetenci ředitele školy, který by se ale při svém rozhodování měl řídit doporučeními ze školského poradenského zařízení.

4.2 Spolupráce asistenta pedagoga s dalšími pedagogickými a poradenskými pracovníky

Kromě učitelů by asistent pedagoga měl (může) spolupracovat:

- a) s poradenskými pracovníky školy:
  - výchovným poradcem
  - metodikem prevence
  - školním speciálním pedagogem
  - školním psychologem
  - koordinátorem inkluze.
- b) s pracovníky školských poradenských zařízení:
  - pedagogicko-psychologickými poradnami
  - speciálně pedagogickými centry.
- c) s pracovníky z dalších institucí, například s:
  - střediskem výchovné péče;
  - nestátními neziskovými organizacemi zaměřenými na podporu žáků, se kterými asistent pracuje;
  - orgánem sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD);
  - dalšími, podle potřeby.

Kontrolní otázky

1. Jaké jsou hlavní podmínky pro nastavení optimální spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem?
2. Jaké činnosti by měly být ve vyučování výhradně v kompetenci učitele (tedy by neměly být samostatně vykonávány asistentem)?
3. Má asistent pedagoga v úvazku prostor pro tzv. nepřímou pedagogickou činnost?
4. S jakými dalšími pracovníky (kromě učitelů) by měl asistent pedagoga ve své praxi spolupracovat?

Souhrn

Pro optimální nastavení spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem je důležité, aby si oba pedagogičtí pracovníci byli vědomi správného rozdělení svých kompetencí (zejména aby asistent nevykonával samostatně odborné činnosti, které by měly být zajišťovány učitelem), a také aby asistent i učitel měli ve svých rozvrzích dostatek času na společné konzultace a přípravy na výuku. Kromě učitele je vhodné, aby asistent pedagoga ve své praxi využíval i možnost konzultací s poradenskými pracovníky školy (výchovným poradcem, školním speciálním pedagogem), pracovníky školských poradenských zařízení nebo i s odborníky z jiných institucí sledujících zájmy dítěte.

Literatura

1. ČESKO (2005). *Narízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků (ve znění nařízení vlády č. 273/2009 Sb.).*
2. NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.
3. NOVÁ ŠKOLA o.p.s. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů.* [online, cit. 2016-03-26], dostupné z: www.asistentpedagoga.cz

Pojmy k zapamatování:

Spolupráce asistenta pedagoga s učitelem; spolupráce asistenta pedagoga s poradenskými pracovníky; nařízení vlády č. 75/2005 Sb. o stanovení rozsahu přímé pedagogické činnosti.

Napište:

V praxi se příležitostně stává, že si na kratší část vyučování asistent pedagoga a učitel vymění své role. Napište krátkou úvahu na téma, v jakých situacích a za jakých podmínek může být taková výměna rolí žádoucí a přínosná.

5 Formy práce asistenta pedagoga s žáky

Cíle a výstupy

Cílem kapitoly je seznámit účastníky kurzu s různými formami práce asistenta pedagoga s žáky, v rámci vyučování i mimo dobu vyučování a také s některými specifiky podpory asistenta pedagoga u žáků se zdravotním postižením a u žáků se sociálním znevýhodněním.

Časová náročnost

- 1,5 hod.

5.1 Práce asistenta pedagoga s žáky v rámci vyučování

Práce asistenta pedagoga s žáky ve vyučování zahrnuje:

- individuální práci s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě;
- skupinovou práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ve třídě;
- individuální práci s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami mimo třídu;
- skupinovou práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami mimo třídu;
- práci s ostatními žáky (žáky bez speciálních vzdělávacích potřeb).

Práce asistenta pedagoga by neměla být zaměřena pouze na práci s jedním integrovaným žákem – jde o asistenta pedagoga, nikoli o asistenta žáka!

Ve vyučování je vhodné koncentrovat práci jednoho asistenta jen v jedné nebo ve dvou třídách – asistent má větší přehled o žácích, může se na výuku lépe připravovat.

V rámci podpory inkluzivního vzdělávání by při individuální (nebo skupinové) práci asistenta s žákem (žáky) se speciálními vzdělávacími potřebami ve vyučování měla mít vždy přednost podpora žáka (žáků) přímo ve třídě, ve které probíhá standardní výuka.

Práce asistenta s žákem (žáky) mimo třídu by během vyučování měla být volena jen v mimořádných, odůvodněných případech – zejména:

- pokud podporovaný žák po delší dobu pracuje na zcela odlišných úkolech než jeho spolužáci a paralelně probíhající výuka by byla pro žáky rušivá;

- pokud žák závažným způsobem narušuje činnost třídy a jeho chování má výrazně negativní vliv na koncentraci pozornosti u ostatních žáků (např. u žáků s těžší ADHD);
- pokud žák z objektivních důvodů daných druhem postižení potřebuje na určitou dobu být mimo kolektiv (např. u žáků s poruchami autistického spektra).

5.2 Práce asistenta pedagoga s žáky mimo rámec vyučování

Práce asistenta pedagoga s žáky mimo rámec vyučování může – dle potřeb žáků – zahrnovat:

- doučování žáků
- volnočasové aktivity žáků.

Doučování je u mladších žáků (první a druhý ročník) vhodnější realizovat individuální formou, u starších žáků může být efektivní i doučování skupinové.

Při doučování je důležitá spolupráce s učitelem: učitel by měl asistentovi poskytnout zadání práce na doučování a následně i provést zpětnou kontrolu výsledků doučování.

Doučování s asistentem pedagoga může probíhat:

- ve škole – výhodou je chráněné a snadno dostupné prostředí;
- v jiné instituci, např. v knihovně nebo v nízkoprahovém klubu – výhodou je, že žáci poznávají a učí se využívat i jiných veřejných institucí;
- v domácím prostředí – může přispět k duševní pohodě žáka a může být i inspirací pro rodiče žáka.

V odpoledních hodinách může být také vhodné zapojení asistenta pedagoga do organizace volnočasových aktivit (kroužků) ve škole.

Kroužky zajišťované asistenty pedagoga ve školním prostředí mohou mít tyto přínosy:

- pomáhají snížit výskyt sociálně patologických jevů;
- doplňují školní výuku rozvojem dalších dovedností žáků;
- jsou příležitostí pro bližší seznámení se s žáky a porozumění jejich potřebám/ získání jiného pohledu na žáky;
- lze je využít k motivaci žáků a celkovému zlepšení vztahu žáků ke škole.

5.3 Specifika práce asistenta pedagoga podle povahy znevýhodnění žáků

Práce asistenta pedagoga má svá specifika podle toho, jestli asistent v praxi pracuje více s žáky se zdravotním postižením nebo jestli více pozornosti věnuje podpoře žáků se sociálním znevýhodněním.

U žáků se zdravotním postižením:

- je zpravidla důležitá podpora asistenta pedagoga během celé školní docházky (byť cílem je postupné snižování této podpory na nezbytné minimum), činnost asistenta pedagoga se soustředí hlavně na dobu ve vyučování;
- často je potřebná podpora asistenta v oblasti sebeobsluhy a v oblasti organizace pomůcek;
- nejdůležitější je zpravidla pomoc v českém jazyce, častěji je potřebná pomoc asistenta pedagoga ve výchovných předmětech (tělesná, výtvarná nebo pracovní výchova);
- pomoc asistenta pedagoga je také častěji zaměřena na sociální začlenění žáků do kolektivu.

U žáků se sociálním znevýhodněním:

- je nejdůležitější podpora asistenta pedagoga v přechodových stupních (v MŠ, v 1. a 2. ročníku ZŠ, a pak v 6. ročníku ZŠ po přechodu na druhý stupeň);
- pomoc asistenta pedagoga je častěji potřeba i mimo vyučování – pro doučování a pro komunikaci s rodiči žáků;
- v rámci vyučovacích předmětů je nejdůležitější podpora asistenta pedagoga v českém jazyce, matematice a v cizím jazyce;
- nezbytnou podmínkou pro efektivní práci asistenta pedagoga s těmito žáky je znalost jejich kulturního a sociálního zázemí;
- při práci s žáky z etnické menšiny může být výhodou příslušnost asistenta pedagoga ke stejné etnické menšině.

Kontrolní otázky

1. Z jakých důvodů může být oprávněný postup, při kterém asistent pedagoga po část vyučovací hodiny pracuje s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami stranou, mimo třídu?
2. Jaké formy podpory žáků může asistent pedagoga zajišťovat mimo dobu vyučování?
3. V čem je specifická práce asistenta pedagoga u žáků se zdravotním postižením a při práci s žáky se sociálním znevýhodněním?

Souhrn

Formy práce asistenta pedagoga s žáky jsou velmi rozmanité, ve vyučování by činnost asistenta měla zahrnovat individuální i skupinovou podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale i podporu ostatních žáků ve třídě; mimo vyučování může práce asistenta pedagoga s žáky probíhat formou doučování nebo zapojením asistenta do organizace volnočasových aktivit pro žáky. U žáků se zdravotním postižením je často důležitá pomoc asistenta v oblasti sebeobsluhy, výchovných předmětech a při zapojení do kolektivu; u žáků se sociálním znevýhodněním asistent pomáhá žákům zejména v hlavních vyučovacích předmětech a také je podporuje formou doučování.

Literatura

1. KOLEKTIV AUTORŮ (2015). *Základní metodiky práce asistenta pedagoga se žáky se SP, ZZN a SZN*. [online, cit. 2016-03-31], dostupné z: <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>
2. NĚMEC, Zbyněk. *Asistence ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Nová škola, 2014. ISBN 978-80-903631-9-9.
3. NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.
4. NOVÁ ŠKOLA o.p.s. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů*. [online, cit. 2016-03-26], dostupné z: www.asistentpedagoga.cz

Pojmy k zapamatování

Formy práce asistenta pedagoga s žáky ve vyučování/mimo vyučování; specifika práce asistenta pedagoga s žáky se zdravotním postižením; specifika práce asistenta pedagoga s žáky se sociálním znevýhodněním.

Vypracujte úkol:

V projektu *Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR* vznikla řada metodik určených pro práci asistenta pedagoga – tyto metodiky jsou volně dostupné z <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>. Vyberte si metodiku podle svého zájmu, prostudujte a následně popište, jak vybraná metodika upřesňuje požadavky na práci asistenta pedagoga s vybraným typem žáků.

6 Jiné formy asistence ve školství

Cíle a výstupy

Cílem kapitoly je poskytnout účastníkům základní informace o jiných formách asistence, se kterými je možné se setkat ve školním prostředí – s činností školních asistentů a s profesí osobních asistentů.

Časová náročnost

- 1 hod.

6.1 Jiné formy asistence: školní asistent

Školní asistent je profese aktuálně vytvořená pro potřeby projektů financovaných z fondů Evropské unie.

Profese školního asistenta není vymezena legislativně, ale opírá se o závazné dokumenty MŠMT, zejména o dokument *Školní asistent v projektech OP VVV* (MŠMT, 2015). Podle tohoto dokumentu je školní asistent nepedagogickým pracovníkem (!!), který vykonává tyto činnosti:

- a) poskytuje podporu přímo v rodinách žáků, při komunikaci se zákonnými zástupci i při přípravě žáka na vyučování;
- b) podporuje komunikaci mezi rodinami žáků a školou, pomáhá v překonávání kulturně a sociálně podmíněných bariér, které tuto komunikaci mohou ohrožovat;
- c) pomáhá při rozvoji mimoškolních a volnočasových aktivit žáků;
- d) poskytuje „podporu učiteli při administrativní a organizační činnosti učitele ve vyučování i mimo vyučování“.

Dokument také podrobněji specifikuje kvalifikační předpoklady pro výkon profese školního asistenta, přičemž tyto jsou velmi podobné zákonnému požadavkům na kvalifikaci asistenta pedagoga. Ačkoli je školní asistent „nepedagogický pracovník“ je pro pozici vyžadováno pedagogické vzdělání (min. kvalifikační kurz studia pro asistenty pedagoga).

V oblasti kvalifikace pak dokument uvádí také, že: „*Na pozici školního asistenta může být zaměstnána i osoba s kvalifikací pedagogického pracovníka podle zákona o pedagogických pracovnících, pokud obě strany souhlasí s tím, že bude zaměstnán na pozici nepedagogického pracovníka a věnovat se bude pouze vymezeným činnostem.*“

Pozice školního asistenta je také popsána v dokumentu *Přehled šablon a jejich věcný výklad OP VVV 2014 – 2020* (MŠMT, 2016), kde je školní asistent definován zejména jako nástroj podpory pro žáky ohrožené školním neúspěchem.

Základní rozdíly oproti pozici asistenta pedagoga:

- školní asistent není pedagogický pracovník;
- školní asistent má kratší dovolenou, nemá nárok na studijní volno, nemá přístup ke vzdělávání určenému pro pedagogické pracovníky;
- práce školního asistenta více směruje mimo vyučování, do podpory komunikace s rodinou a zajištění volnočasových aktivit.

6.2 Jiné formy asistence: osobní asistent

S osobními asistenty se příležitostně můžeme setkávat u žáků s těžkým zdravotním postižením. Profese osobních asistentů nepatří do školství, nýbrž do oblasti sociálních služeb.

Podle zákona č. 108/2006 Sb. *o sociálních službách* je osobní asistence vymezena následovně:

„§ 39 Osobní asistence

(1) *Osobní asistence je terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje.*

(2) *Služba podle odstavce 1 obsahuje zejména tyto základní činnosti:*

- a) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- b) pomoc při osobní hygieně,
- c) pomoc při zajištění stravy,
- d) pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- e) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- f) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- g) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“

Základní rozdíly mezi osobním asistentem a asistentem pedagoga:

- osobní asistent není pedagogický pracovník, nemusí mít ani minimální pedagogické vzdělání;
- osobní asistent není zaměstnancem školy (zaměstnává jej poskytovatel sociálních služeb), pro jeho pohyb v prostorách školy tedy musí ředitel školy uzavřít smlouvu se zaměstnavatelem osobního asistenta, ve které toto škola umožní;
- ve škole může osobní asistent pracovat výhradně jen s žákem, kterému asistuje, s ostatními žáky by neměl přicházet do kontaktu;
- zákonné zástupci žáka zpravidla musí služby osobního asistenta alespoň částečně finančně hradit.

Kontrolní otázky

1. Jakými dokumenty je definována profese školního asistenta?
2. Jaké jsou nejvýznamnější rozdíly mezi asistentem pedagoga a školním asistentem?
3. Do jakého rezortu patří služby osobní asistence?
4. Jaké jsou nejvýznamnější rozdíly mezi asistentem pedagoga a osobním asistentem?

Souhrn

Kromě asistentů pedagoga se v praxi škol v ČR můžeme setkat ještě se školními asistenty a (zejména ve speciálních školách) příležitostně také s osobními asistenty. Školní asistent je profese z oblasti školství, je ale definován jako „nepedagogický pracovník“ a jeho úkolem je zejména facilitace komunikace s rodinami žáků a podpora žáků ve volnočasových aktivitách. Osobní asistent je zaměstnancem z rezortu sociálních služeb a jeho práce je soustředěna výhradně na podporu samostatnosti a nezávislosti vybraného jedince (žáka) s postižením.

Literatura

1. ČESKO (2006). *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.*
2. MŠMT (2016). *Přehled šablon a jejich věcný výklad OP VVV 2014 – 2020.* [online, cit. 2016-03-31], dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/vyzvy-c-02-16-022-a-c-02-16-023-podpora-skol-formou-projektu>
3. MŠMT (2015). *Školní asistent v projektech OP VVV.* [online, cit. 2016-03-31], dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/vyzva-c-02-15-007-inkluzivni-vzdelavani-v-prioritni-ose-3-op>

Pojmy k zapamatování:

Školní asistent; šablony a projekty OP VVV; osobní asistent; zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Doporučené zdroje

1. ČESKO (2016). *Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.*
2. ČESKO (2004). *Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících*, ve znění pozdějších předpisů.
3. ČESKO (2004). *Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.
4. KOLEKTIV AUTORŮ (2015). *Základní metodiky práce asistenta pedagoga se žáky se SP, ZZN a SZN*. [online, cit. 2016-03-31], dostupné z: <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>
5. MORÁVKOVÁ VEJROCHOVÁ, Monika a kol. (2015) *Standard práce asistenta pedagoga*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4769-3.
6. NĚMEC, Zbyněk a kol. (2014). *Asistence ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Nová škola o.p.s. 2014. ISBN 978-80-903631-9-9.
7. NĚMEC, Zbyněk, ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ, Klára, HÁJKOVÁ, Vanda (2014). *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Karolinum 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.

Internetové zdroje:

1. NOVÁ ŠKOLA o.p.s. *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů*. [online, cit. 2016-03-26], dostupné z: www.asistentpedagoga.cz

PhDr. Zbyněk Němec, Ph.D.

E-mail: zbynek.nemec@pedf.cuni.cz